

REFERAT - MØTE Nr.5 / 2023

Møtet gjelder	Rådet for byarkitektur
Møteinnkaller	Byarkitekten
Møte nr.	5 - 2023
Møtetidspunkt	23.05.2023, 12:30 - 15:30
Referat dato	13.06.2023
Sted	Kjøpmannsgata 36, Møterom Tuba, 5.etg.
Deltakere innkalt	<p>Rådsmedlemmer: Torgeir Rønning, Fredrik Shetelig (vara), Michelle Wright, (digitalt) Lisbeth Haug, Ragnhild Snustad frem til 14:00.</p> <p>Møteleder: Are Risto Øyasæter (Byarkitekt) Referent: Einar Bye Mette Bye (Byantikvar)</p> <p>Gjester: Berit Kirksæther (Kommunedirektørens fagstab, kultur og idrett) Ingrid Lunnan Nødseth (Direktør ved Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum)</p> <p>Hanne Nordgård (Byplankontoret)</p>
Kommentarer til referatet sendes:	einar.bye@trondheim.kommune.no / tlf: 46676670
Forfall:	Steffen Wellinger
Materiell sendt med møteinnkallingen:	<ol style="list-style-type: none">1. Presentasjon - KVV-rapport nytt museum for kunst og form.pdf Konseptvalgutredningen kan leses i sin helhet her2. Presentasjon - Haakon VII's gate 25 Supplerende vedlegg delt med rådets medlemmer via intern disk.
Habilitetsvurdering:	Ragnhild Snustad, inhabil i sak 5.4. Ikke til stede etter pausen.
Vedlegg:	<ol style="list-style-type: none">1. Uttalelse til sak 5.2 Nytt kunstmuseum - Konseptvalgutredning

5.1 Godkjenning av agenda

Forrige møte (møte 4) ble avlyst og det er derfor ikke sendt ut noe referat.

5.2 Sak til orientering: Konseptvalgutredning Museum for kunst og design

5.2.1 Saken presenteres av:

Berit Kirksæther (Kommunedirektørens fagstab, kultur og idrett)
og Ingrid Lunnan Nødseth (MIST)

Konseptvalgutredningen for nytt museum for kunst og design sto ferdig 3.mai i år. Utredningen undersøker hvordan et nytt museum for kunst og form i Trondheim bør utvikles, innrettes og lokaliseres for å sikre best mulig formidling og forvaltning av Trondheim kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum sine samlinger.

Konseptvalgutredningen anbefaler at det bygges et nytt museum for kunst og form på Leutenhaven. Det nye bygget samler Trondheim kunstmuseum og Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum under ett tak. Bygget får et samlet funksjonsareal på 9 200 kvm. Dette er en økning på 3 700 kvm sammenlignet med dagens funksjonsareal i de to museumsbyggene.

Det anbefalte konseptet for nytt museum for kunst og form har et kostnadsestimat (basiskostnad) på 2 163 MNOK ekskl. mva. Dette inkluderer anskaffelse av tomt, bygging av selve museumsbygningen samt inventar og brukerutstyr.

Byarkitekten har bedt om at rådet for byarkitektur får en orientering.
Se vedlegg sendt ut med møteinnkalling.

Oppsummering av presentasjon og samtale:

- Arbeidsmålet er å ha et ferdig museum til jubileet i 2030.
- Nå står vi foran et strategisk veivalg. Det skal besluttes politisk om man nå skal gå videre med et forprosjekt for det valgte konseptet fra konseptvalgutredningen (KVU)
- I første omgang må KVU gjennom en kvalitetssikring etter standard.
- Viktig at regionen står samlet for å få midler.
- Statens prosjektmodell starter med en problembeskrivelse. Problemet i dag er:
 - Samlingene blir ikke godt nok ivaretatt.
 - Vi mangler formidlingsfasiliteter.
 - Universell utforming er ikke godt nok ivaretatt
- Museumsbygg og samlinger eies av eierstiftelser og venneforeninger. Det er en kompliserende faktor.

- Det sees bort fra fjernmagasin da det jobbes med å få på plass et eksternt magasin. Samlingene vokser med ganske stor tilvekst hvert år, særlig innen samtidskunst. Det er ønskelig å stille ut mer av samlingene og målet er å gå fra å stille ut 2% til 6%.
- Med tanke på drift er det ønskelig fra MIST sin side å samle de to museene i ett bygg, slik at man slipper doble funksjoner som inngang, mottak, garderober osv.
- Det er fremfor alt det museumsfaglige og det økonomiske som står sentralt i konseptvalgutredningen. Spørsmål knyttet til arkitektur og byutvikling blir ikke like inngående vurdert.

5.2.2 På eget initiativ har rådet besluttet å komme med en uttalelse til sak 5.2.
Se vedlegg 1.

Pause: 13:50 - 14:00

5.3 Nytt fra Byarkitekten

5.3.1 Byarkitekten har fått anledning til å hyre inn personell tilsvarende en 50% stilling frem til nyttår for å jobbe med arkitekturstrategien. Oppdraget har blitt tildelt Eggen arkitekter etter en tildelingsprosess mellom de ulike firma kommunen har rammeavtale med. Engasjementet starter umiddelbart.

Byarkitekten har åpnet for at Trondheim bør bli med i *Nordic Network for Neighbourhood Culture*, som ble etablert i forbindelse med Oslo arkitekturtriennale i 2022. Aktivitetene i den nye fasen vil skje under paraplyen Nordic Neighbourhood Lab, og foregå fra august 2023 til november 2025. Laben bygger videre på triennialens arbeid og skal undersøke progressive og fremtidsrettede nabolagstransformasjoner i de større nordiske byene; Oslo, Bergen, Trondheim, København, Århus, Stockholm, Malmø, Gøteborg, Helsinki og Reykjavik.

Det er et ønske om å innlemme Trondheim innenfor konseptet [Futurebuilt](#). Byarkitekten deltok med en delegasjon fra Trondheim til en samling med Futurebuilt i Oslo 26.mai. Arbeidet fortsetter.

5.4 Plansak: Haakon den VIIIs gate 25 (Leangen stasjonsby)

Status: Plansak til sluttbehandling

Saken presenteres av Hanne Nordgård fra Byplankontoret.

Se vedlegg 2, og supplerende vedlegg.

Rådets uttalelse:

Rådet anbefaler at Peder Falcks bro etableres som en ny forbindelse over jernbanen. Dersom man skal ta de nye bydelene seriøst som boligområder må det også være et poeng å binde dem sammen på tvers av jernbanen. Dette vil virke berikende for bomiljøet på begge sider, og øke mobiliteten til de som ikke kjører bil, med særlig fokus på barn og unge.

Rådet er positive til hovedgrepet med bebyggelse omkring et parkdrag som fortsetter vestover. Rådet mener dette parkdraget kan være en pioner for videre boligbygging og at man må sikre at dette grepet blir realisert i en slik grad at kvaliteten blir noe man ser verdien av å bygge videre på. I denne sammenhengen er det synd at parken i sin helhet ser ut til å ligge på en P-kjeller. Hvor gode vilkår blir det for å etablere grønne strukturer her? Hva med trær? Det er viktig at det er vilkår for å faktisk levere de parkarealer som man får lovnader om i illustrasjoner.

Rådet vil også i denne saken lansere mobilitetshus som alternativ til P-kjeller. Fordelene ved å unngå P-kjeller er mange, og man oppnår da en helt annen fleksibilitet i prosjekteringen fordi man ikke hele tiden må forholde seg til de betingelser som P-kjelleren setter for høyder, bæring, nedkjøring, trapper osv. Rådet erfarer at store P-kjellere får spesielt negative konsekvenser ved eiendommer med svakt skrånende terreng fordi det blir vanskelig å oppnå samsvar mellom terreng og gulvnivå (lite fleksibilitet). Rådet er også skeptisk til at alt av mobilitet skal skjue under bakken, og at parkeringskapasiteten i det hele tatt virker veldig stor. Er det nødvendig med så stor P-dekning i et område som er et kollektivknutepunkt? Ved å redusere størrelsen på P-kjeller og samtidig jobbe med nivåene kan man oppnå vilkår for å plante den vegetasjonen som man trenger i parken. Parkrommet er prosjektets hjerte! Der må man virkelig satse tungt.

Rådet vil berømme designmanualen som på forbillig vis tar opp betydningsfulle problemstillinger - særlig overgang mellom bygninger og gate. Det er lovende og betryggende at man har tatt i dette på en overbevisende måte og at man behandler Haakon den VII's gate som en hovedgate i en bydel, og at bebyggelsen ikke vender ryggen til denne hovedgaten. Det er viktig at designmanualen blir forpliktende, og bør bli et eksempel til etterfølgelse.

Foreslått høyhus har en plassering ved et kollektivknutepunkt som kan forsvare at det bygges et høyhus her. Når det gjelder høyhus vil vi også vise til [sak 1.4 - 2023](#), prinsippdiskusjon om høyhus. Ensidige boliger mot biltrafikken virker lite tiltalende og rådet vil på generelt grunnlag argumentere for at et mangfold av boligstørrelser er nødvendig for å oppnå et bomiljø som er robust over tid. Rådet mener man bør vurdere å ta ned tårnet i B3 for å få mer sol i parken, og eventuelt kompensere ved å øke på B1 og B2.

Slik rådet oppfatter situasjonen er det sannsynlig at reguleringsforslagets "lokk" over jernbanen ved Leangen stasjon neppe blir realisert i nær framtid. Vi mener derfor at det må tilrettelegges for tilstrekkelig vrimleareal tilknyttet broen og stasjonen, med utgangspunkt i

at broen ikke utvides. Det bør for eksempel settes av plass til nok sykkelparkering ved dette som er et kollektivknutepunkt.

En ny gang- og sykkelveg er planlagt langs jernbanetraseen. Dette landskapet mellom bebyggelsen og jernbanen anbefaler vi å utforme slik at det oppleves som et flott og frodig turområde, som også virker berikende for boligmiljøet.

5.5 Neste møte

5.5.1 Neste møte er satt opp 20. juni klokka 12:30, men vi vurderer å gjøre dette til et utvidet møte hvor vi også tar en befarings av Reina og Nyhavna. Mer info kommer.

5.5.2 Møtetidspunkt over sommeren. Byarkitekten foreslår å fortsette med samme møtetidspunkt og siste tirsdag i måneden. Tentative datoer blir da:
29.august, 26.september, 31.oktober og 28.november.
Vi ber om at rådets medlemmer tar stilling til dette.

I løpet av høsten vil det også på et tidspunkt bli avholdt en befarings i forbindelse med byggeskikkprisen og sannsynligvis vil ett av møtene i sin helhet bli satt av til det.

5.6 Eventuelt

5.6.1 TAF vil gjennomføre et møte eller en workshop i samarbeid med Byarkitekten angående arbeidet med ny arkitekturstrategi. Følges opp av Byarkitekten.

Uttalelse fra Rådet for byarkitektur

21.06.2023

Sak 5.2 - 2023:

Nytt kunstmuseum - Konseptvalgutredning

Rådet for Byarkitektur vil på eget initiativ komme med en uttalelse til saken om nytt kunstmuseum, sett i lys av [Konseptvalgutredningens sluttrapport](#) og politisk sak [PS 0022/23](#).

Rådet mener konseptvalgutredningen ikke gir tilstrekkelig grunnlag for å utelukke gjenbruk av dagens museumsbygg i Munkegata 3 og Bispegata 7. For å oppnå den best mulige løsningen for byen og for museene anbefaler vi at alternativer for gjenbruk må undersøkes grundigere og på en mer helhetlig måte.

Veivalget til Trondheim kunstmuseum og Nordenfjeldske kunstindustrimuseum er av svært stor betydning og vil prege byen i mange år. Saken fortjener derfor ytterligere belysning. Konseptvalgutredningen anbefaler at det bygges et nytt museum for kunst og form på Leuthenhaven. Rådet for byarkitektur mener utredningen har sine begrensninger og at den alene ikke danner tilstrekkelig grunnlag for å forkaste alle andre alternativer. Å starte et forprosjekt hvor man går videre med bare det ene tomtealternativet vil etter vårt skjønn etterlate mange ubesvarte spørsmål.

For å oppnå en best mulig prosess videre mener Rådet at det er mest formålstjenlig å utarbeide forprosjekt både for nybygg på Leuthenhaven og for videre bruk av dagens museumsbygg.

For å sikre en ryddig og åpen beslutningsprosess må de ulike forprosjektene utvikles til et nivå hvor man får belyst og illustrert romlige muligheter, sammenhenger og konsekvenser. KVVU-en går ikke langt nok i å undersøke hvordan de museumsfaglige behovene reelt kan la seg løse innenfor konseptenes ulike rammer. Utredningen inneholder heller ikke en overbevisende analyse av hvordan de ulike konseptene påvirker bybildet og byutviklingen. Dagens museumsbygg har en særegen arkitektur og en eksepsjonell plassering i tilknytning til Nidarosdomen. Dette er gode grunner til at videre bruk bør utredes grundigere enn hva man har hatt anledning til innenfor konseptvalgutredningens rammer. Ved KODE-museene i Bergen har man satset på arkitektoniske løsninger som både ivaretar de historiske bygningene, og skaper moderne og integrerte institusjoner som beriker byen. Internasjonalt ser vi det samme i storbyer som Stockholm, København og Helsinki. Munkegata 1, som i dag benyttes som rådhus, har en arkitektur og et romforløp som hadde fortjent å bli utredet og illustrert for museumsformål. Til diskusjonen hører også at Leuthenhaven representerer en viktig tomtereserve som bør vurderes for flere og kanskje andre funksjoner enn museum.

Sett i lys av kommunens egne klimaambisjoner er det også sterkt kritikkverdig at klimagassutslipp tillegges forsvinnende liten betydning for KVVU-rapportens konklusjon. Dette medfører at miljøgevinsten ved gjenbruk i praksis ikke inngår i vurderingen. Etterbruk av fraflyttede museumsbygg og de økonomiske konsekvensene det medfører er heller ikke problematisert. Dette illustrerer noe av konseptvalgutredningens tilkortkommenhet som metode. Rådet anser at dette veivalget er av såpass stor betydning for byen at man i et demokratisk perspektiv fortjener å se alternativer for gjenbruk og nybygg undersøkt og illustrert på lik linje i den forestående forprosjektfasen.

Konklusjon:

Rådet for byarkitektur mener konseptvalgutredningen må suppleres med utredninger som svarer ut [PS 0074/22](#), i tråd med utredningens egen ambisjon (side 13). Selv om konseptvalgutredningen følger Finansdepartementets pålagte metodikk ser vi at metoden har sine begrensninger. Dette gjelder særlig miljøambisjonene og tilstrekkelig vurdering av de eksisterende museumsbyggene. Et eventuelt forprosjekt må gjennomføres med alternativer for gjenbruk i tillegg til K11 - Leuthenhaven. En mangelfull utredning øker risikoen for å ta feil veivalg og svekker dermed prosjektets troverdighet og forankring.

Rådet for byarkitektur

21.06.2023